

UKRAYNA TRAJEDİSİNDE MÜLTECİLER ARASINDA AYRIMCILIK MI VAR?

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Analiz No : 2022 / 5

14.03.2022

Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Vladimir Putinin Donesk ve Luhanskı tanıdığını açıkladığı uzun konuşmasının ardından başlayan askeri hareketin on dokuzuncu günündeyiz. Çok sayıda Ukraynalının yanı sıra Rus askerlerinin öldüğü haberlerinin geldiği Ukraynadaki gelişmeler hem bölgesel hem de küresel olarak büyük yankı bulmuştur. Vatanlarını terk etmek zorunda kalan Ukraynalıların durumu günlerdir televizyonlara ve sosyal medya mecralarına yansımaktadır. Dünyadaki uluslararası medya organlarının bölgedeki muhabirleri tarafından yakinen izlenen Ukrayna gelişmelerinin dünya kamuoyunda belli bir oranda tepki ve derin bir üzüntü ile izlendiği görülmektedir. Günümüzde bu tip olayların insanlığın eriştiği uygarlık ve kültür düzeyi itibarıyla genel olarak yadırgandığı ve vicdanlarda kabulünün giderek güçleştiği uluslararası toplumun reaksiyonlarından anlaşılmaktadır. Bu bağlamda öngörülen düzenlemeler meyanında Avrupa Birliğinin (AB) yeni bir sığınmacı kabul kararı üzerinde çalıştığı ve bunun için bazı hazırlıklar başlattığı görülmektedir. Nitekim AB, Ukraynadan AB'ye sığınan kişilerin biyometrik pasaport sahibi olduğu için üye ülkelerde, ilk aşamalarda, vizesiz 90 gün kalabileceklerini açıklamıştır. AB'nin ayrıca, evlerini terk etmek zorunda kalan Ukraynalılara AB sınırları içerisinde üç yıla kadar oturma ve çalışma izni verme hazırlıkları yaptığı görülmektedir. Sayıları halen 2,5 milyona varmasına rağmen, Ukraynadan gelmek isteyen daha çok kişi olduğunu ve buna hazırlıklı olmaları gerektiğini ifade eden yetkililer, bu kişileri memnuniyetle karşılamaya^[1] hazır olduklarını ifade etmektedirler.

Bununla beraber, AB'nin şefkat ve hoşgörüsünün Rus işgalinden kaçmak isteyen herkesi kapsamadığına ilişkin işaretler de alınmaktadır. Örneğin, Ukrayna üniversitelerinde okumakta olan, Afrika ülkelerine mensup öğrencilerin Ukrayna-Polonya sınırında bazı ayrımcı muamelelere maruz kaldıkları, önce Ukraynalıların geçmesine öncelik verildiğine ilişkin haberler de uluslararası basında yer almaktadır. Ukraynada mahsur kalan Afrikalı öğrencilerin kaçış yollarının koordine edilmesine yardım eden görevlilerden Korrine Sky, *Insidera* bazı öğrencilerin sınıra giden öğrencilerin binmekte zorlandıklarının görüldüğünü

belirtmiştir. Bayan Sky, bazı insanlar otobüse binmek için gittiler, ancak siyahilerin otobüse binmesine kolaylıkla izin verilmemektedir. Zira Ukraynalılara öncelik tanınmaktadır.[2] demektedir. Ukrayna-Polonya sınırına ulaşabilen bir Afrikalı öğrenci, Twitterda Ukrayna polisi ve ordusunun Afrikalıların geçmesine zorluk çıkardığını yazmıştır. Aynı öğrenci, yetkililerin kendilerini ateş etmekle tehdit ettiğini bir videoda paylaşmıştır.

Ukrayna - Polonya sınırında siyahilerin yaşadıkları iddia olarak yayınlanmış olsa da Batılı ana akım medya kuruluşlarının bu iddiaları güçlendiren sözcük seçimleri tesadüf değildir. Bunlara bazı örnekler aşağıdadır:

1. *BBC* - Benim için çok duygusal çünkü mavi gözlü ve sarı saçlı Avrupalıların öldürüldüğünü görüyorum - Ukrayna Başsavcı Yardımcısı David Sakvarelidze[3]
2. *CBS News* - Burası Irak ya da Afganistan değil... Bu nispeten medeni, nispeten Avrupa şehri - CBS muhabiri Charlie DAgata[4]
3. *Al Jazeera* - İlginç olan onlara, giyim tarzlarına bakmak. Bunlar müreffeh, orta sınıf insanlar. Bunlar açıkça Orta Doğudan ya da Kuzey Afrikadan kaçmaya çalışan mülteciler değiller. Onlar, komşunuz olabilecek herhangi bir Avrupalı aileye benziyorlar.[5]
4. *BFM TV* (Fransa) - 21. yüzyıldayız, bir Avrupa şehrindeyiz ve sanki Irakta veya Afganistandaymışız gibi füze atışı yapılıyor, hayal edebiliyor musunuz!?[6]
5. *The Daily Telegraph* - Bu sefer savaş yanlış çünkü insanlar bize benziyor ve Instagram ve Netflix hesapları var. Artık fakir, uzak bir ülkede değil. - Daniel Hannan [7]
6. *ITV* (Birleşik Krallık) - Düşünülmez olan oldu... Bu gelişmekte olan bir üçüncü dünya ülkesi değil, burası Avrupa![8]
7. *BFM TV* (Fransa) - Önemli bir soru. Burada kaçan Suriyelilerden bahsetmiyoruz... Avrupalılardan bahsediyoruz.[9]

Benzeri yayınlar çoğaltılabilir. Bu ifadeler sadece Orta Doğudan ya da Afrikadan gelen sığınmacıları değil, Ukraynalı sığınmacıları da zaman zaman küçümseyen bir nitelik alabilmektedir. Bu bağlamda, yukarıdaki *BBC* ve *CBS News* haberleri dikkati çekmektedir.

Öte yandan, Rusyanın Ukraynaya saldırması üzerine Avrupadaki Rus öğrencilerin okullarından atıldığına dair haberler de yankı bulmaktadır[10]. Bunlara ek olarak, yaklaşık yirmi günlük süreçte ABDnin ve ABnin ayrı ayrı uygulamakta olduğu yaptırımlarda bazı aşırılıklara da şahit olunmaktadır. İtalyada savaş gerekçe gösterilerek Dostoyevskinin anlatıldığı dersin kaldırılması[11], Cardiff Filarmoni Orkestrasının Tchaikovskyyi programdan çıkarması[12], Münih Filarmoni Orkestrasının ünlü Rus Şefi Valery Gergiyevin Putinin Ukraynaya saldırı planlarını reddetmediği gerekçesiyle görevine son verilmesi, hatta bir örnekte görüldüğü gibi sahipleri Ruslar olan kedilerin bile uluslararası yarışmalardan men edilmesi[13] gibi uç kararlar da bu bağlamda belirtilebilir. Bu gelişmeler, bazı Avrupa ülkelerinde kararların duygusallıkla alındığını, dolayısıyla mantık ve adaletten uzak davranışlar sergilenebildiğini işaret etmektedir.

Yunanistanın, Batılı yayın organlarının adlandırdığı gibi daha az medeni sığınmacıları denizde boğma girişimlerine sessiz kalan AB, şimdi nispeten medeni bulunduğu sığınmacılara kapılarını ardına kadar açmaktadır. Son verilere göre iki milyonu aşkın kişi

Ukraynadan ayrılıp, Macaristan, Slovakya, Romanya ve Polonyaya sığınmıştır. Avrupa Komisyonunun kriz yönetiminden sorumlu üyesi Jenaz Lenarcic, bu sayının birkaç milyonu bulabileceğini açıklanmıştır. Gelebilecek çok daha fazla kişi için hazırlıklı olmaları gerektiğini söylemiştir[14].

Rusyanın Ukraynayı işgalinden sonra, Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, Ukraynanın ABnin bir parçası olduğunu söylemiştir. Ukraynanın kendilerinden biri olduğunu ve Ukraynayı ABde görmek istediklerini belirtmiştir[15]. Adı geçen, Ukraynalıların AB değerlerini ve ilkelerini savunduğunu, bu sebeple de ihtiyaç duydukları her desteğin de kendilerine sağlanacağını ifade etmiştir. Nitekim 28 Şubat 2022 tarihinde Ukrayna, AB üyeliği için resmen başvurmuştur. Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenskiy, Ukraynanın Rus güçlerinin işgaline karşı kendini savunduğu bir dönemde ABnin Ukraynanın üyeliği konusunda özel bir süreç ile karar alması talebinde bulunmuştur[16].

Şimdilerde, AB üst düzey yetkilileri, AB genişlemesine sıcak bakmadıklarını sıklıkla belirtmektedir. AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi ve AB Komisyonu Başkan Yardımcısı Josep Borrell Fontelles, Ukraynaya NATO üyeliğini vadetmenin bir hata olduğunu söylemiş, bu yıl ikincisi düzenlenen Antalya Diplomasi Forumunda (ADF) da Ukraynanın AB üyeliğinin hemen gerçekleşmeyeceğini belirtmiştir. ADFde ayrıca, ABnin Genişlemeden Sorumlu Komiseri Oliver Varhelyi de Ukraynanın AB üyeliğinin hızlı olmayacağını söylemiş, şartları tamamlayan her ülkenin ABye üye olacağını ve bu konuda gerçekçi olmak gerektiğinin altını çizmiştir[17]. Her iki AB yetkilisinden bağımsız bir şekilde, bu açıklamaların hemen öncesinde 10 Mart 2022 tarihinde Fransa Avrupa İşleri Bakanı Clement Beaune da Ukraynanın hemen yarın üye olamayacağını söylemiştir[18]. Keza, NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg de katıldığı ADFde Ukraynanın NATO üyeliğinin de hemen gerçekleşecek bir gelişme olmadığını kaydetmiştir.

Tüm bu ifadeler, 1 Mart 2022 tarihinde Volodimir Zelenskiy'nin Avrupa Parlamentosunda yaptığı konuşmadan sonra kayıtlara geçmiştir. Ukrayna Devlet Başkanı Zelenskiy konuşması sırasında, Bize bizimle beraber olduğunuzu ispat edin. demişti[19]. Bu konuşmanın ardından ayakta alkışlanmış, hatta Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen göz yaşlarına hâkim olamamıştı. Görünen odur ki, Ukraynanın uğradığı felaket karşısında Batı kamuoylarında yükselen duygusallık dalgası zaman içerisinde yerini zorunlu bir gerçekçiliğe terk etmiş ve Rusyanın Ukraynayı işgal fiilinin cezasız kalmaması için örneğin Rus ekonomik ve mali dengelerini felç edecek yaptırımlara yönelmesini gerekli kılmıştır.

Bugün, Rusyanın Ukraynayı işgal etmesinin arkasındaki neden, Batının 2000li yılların başlarından beri izlediği ilkesiz ve kararsız tutum olarak ortaya çıkmaktadır. Nitekim bu işgalle ve sığınmacı akınıyla teyit edilmiştir ki Batı, çifte standart uygulamalarından hiçbir şey kaybetmemiştir. NATO, 2008 Varşova Zirvesinde, Ukrayna ve Gürcistana üyelik perspektifi verirken, Rusya Federasyonunun önce 2008 yılında Gürcistanın ve sonra 2014 yılında Ukraynanın toprak bütünlüğüne tecavüzlerine seyirci kalmıştır. Özellikle, Başkan Trumpın döneminde izlenen tutumla Rusyanın Ukraynada başladığı işi bitirmesine zemin hazırlanmış ve Trumpın 2020 yılında görevinden ayrılmasının hemen ardından 2021 yılı başlarından itibaren Rusyanın Ukraynanın bağımsızlığı, egemenliği ve toprak bütünlüğüne kast etme girişimlerine başlamasına göz yumulmuştur. Günün sonunda, Batının izlediği

tereddütlü ve ayrımcı politikaların sadece demokrasi ve insan hakları alanındaki uygulamalarla kalmayıp, belki de bir devletin haritadan silinmesine yol açacak şekilde derinleştiği bir tablo ile insanlığın karşı karşıya kaldığını ifade etmek mümkündür.

*Fotoğraf: <https://constitutionnet.org/news/constitutionalizing-ukraines-eu-nato-aspirations-genuine-conviction-or-electoral-strategy>

[1] AB, Ukraynadan 4 Milyon Kişinin Başka Ülkelere Sığınabileceğini Tahmin Ediyor, *aa.com.tr*, 28 Şubat 2022, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ab-ukraynadan-4-milyon-kisinin-baska-ulkelere-siginabilecegini-tahmin ediyor/2517313>.

[2] African students fleeing the Russian invasion say they have been prevented from crossing to Poland due to a 'Ukrainians first' policy, *businessinsider.com*, 28 Şubat 2022, <https://www.businessinsider.com/africanstudents-ukrainians-first-policy-preventing-them-leaving-war-zone-2022-2>.

[3] The BBC, Its very emotional for me because I see European people with blue eyes and blonde hair being killed - Ukraines Deputy Chief Prosecutor, David Sakvarelidze, *Twitter.com*, 27 Şubat 2022, <https://twitter.com/AlanRMacLeod/status/1497974245737050120?s=20&t=fbm8Ijbn8xK6MddnpXHZ9>.

[4] CBS News, This isn't Iraq or Afghanistan...This is a relatively civilized, relatively European city- CBS foreign correspondent Charlie DAgata, *Twitter.com*, 27 Şubat 2022, <https://twitter.com/AlanRMacLeod/status/1497974911566061571?s=20&t=fbm8Ijbn8xK6MddnpXHZ9>.

[5] Al-Jazeera What's compelling is looking at them, the way they are dressed. These are prosperous, middleclass people. These are not obviously refugees trying to get away from the Middle East...or North Africa. They look like any European family that you'd live next door to. *Twitter.com*, 27 Şubat 2022, <https://twitter.com/AlanRMacLeod/status/1497976546170216448?s=20&t=fbm8Ijbn8xK6MddnpXHZ9>.

[6] BFM TV (France) We are in the 21st century, we are in a European city and we have cruise missile fire as though we were in Iraq or Afghanistan, can you imagine!?, *Twitter.com*, 27 Şubat 2022, <https://twitter.com/AlanRMacLeod/status/1497977015663796229?s=20&t=fbm8Ijbn8xK6MddnpXHZ9>.

[7] The Daily Telegraph This time, war is wrong because the people look like us and have Instagram and Netflix accounts. It's not in a poor, remote country any more. - Daniel Hannan, *Twitter.com*, 27 Şubat 2022, <https://twitter.com/AlanRMacLeod/status/1497979340381990912?s=20&t=fbm8Ijbn8xK6MddnpXHZ9>

[8] ITV (UK) The unthinkable has happened...This is not a developing, third world nation; this is Europe!, *Twitter.com*, 27 Şubat 2022, <https://twitter.com/AlanRMacLeod/status/1497981855764824065?s=20&t=fbm8Ijbn8xK6MddnpXHZ9>

[9] BFM TV (France) We are in the 21st century, we are in a European city and we have cruise missile fire as though we were in Iraq or Afghanistan, can you imagine!?, *Twitter.com*, 27 Şubat 2022, <https://twitter.com/AlanRMacLeod/status/1497977015663796229?s=20&t=fbm8Ijbn8xK6MddnpXHZ9>

[10] Russian Students Being expelled from European Universities Due to Situation in Ukraine, *fastmailnews.com*, 28 Şubat 2022, <https://www.fastmailnews.com/page/detailnews/russian-students-beingexpelled-from-european-universities-due-to-situation-in-ukraine/89942>.

[11] Savaşı Gerekçe Göstererek Dostoyevski dersini kaldıran İtalyan Üniversitesi Ülkeyi Karıştırdı, 2 Mart 2022, *inditurk.com*, <https://www.indyturk.com/node/479196/dünya/savaşı-gerekçe-göstererek-dostoyevski-dersini-kaldıran-italyan-üniversitesi>.

[12] Cardiff Philharmonic removes Tchaikovsky performance over Ukraine conflict, *theguardian.com*, 9 Mart 2022, <https://www.theguardian.com/uk-news/2022/mar/09/cardiff-philharmonic-orchestra-removes-tchaikovsky-over-ukraine-conflict>.

[13] International Cat Federation Bans Russian Cats From Competitions, *The Washington Post*, 3 Mart 2022, <https://www.washingtonpost.com/world/2022/03/03/russia-cat-ban-ukraine-war/>.

[14] AB, Ukraynadan 4 Milyon Kişinin Başka Ülkelere Sığınabileceğini Tahmin Ediyor, *aa.com.tr*, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ab-ukraynadan-4-milyon-kisinin-baska-ulkelere-siginabilecegini-tahmin ediyor/2517313>.

[15] Avrupa Komisyonu Başkanı Leyen: Ukrayna Bizden Biri, ABde görmek istiyoruz, *euronews.com*, 27 Şubat 2022, <https://tr.euronews.com/2022/02/27/avrupa-komisyonu-baskan-leyen-ukrayna-bizden-biri-ab-degormek-istiyoruz>

[16] Ukrayna, AB Üyeliği için Resmen Başvurdu, *dw.de*, 28 Şubat 2022, <https://www.dw.com/tr/çavuşoğlubütün-ülkeleri-karadenizden-savaş-gemisi-geçirmemesi-konusunda-uyardık/a-60940395>.

[17] Antalya Diplomasi Forumu, 11 Mart 2022, <https://twitter.com/HazelCagan/status/1502287875714560000?s=20&t=LTzMXT3P68zA1sLAWa918Q>

[18] Fransa Avrupa İşleri Bakanı: Ukrayna'nın AB üyeliği 'hemen yarın olmayacak', zaman alacak, *euronews.com*, 10 Mart 2022, <https://tr.euronews.com/2022/03/10/fransa-avrupa-isleri-bakan-ukrayna-n-n-ab-uyeligi-hemen-yar-n-olmayacak-zaman-alacak>.

[19] Ukraine's Zelenskiy tells EU: 'Prove that you are with us,' *economictimes.com*, 1 Mart 2022, <https://economictimes.indiatimes.com/news/international/world-news/ukrainian-president-tells-eu-parliament-his-country-is-fighting-to-be-equal-members-of-europe/articleshow/89926929.cms?from=mdr>.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "UKRAYNA TRAJEDİSİNDE MÜLTECİLER ARASINDA AYRIMCILIK MI VAR?." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2022 / 5. Mart 14. Erişim Mayıs 31, 2026. <https://avimbulten.org/tr/Analiz/UKRAYNA-TRAJEDISINDE-MULTECILER-ARASINDA-AYRIMCILIK-MI-VAR>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır